

‘Jobs, jobs, jobs’ is succes in Afrika

Ambitieuze jongeren in Afrika kregen via een Agriterra-programma de kans om werkervaring op te doen. Inmiddels zijn er 360 nieuwe banen gecreëerd. Niyonzima Yvan Bienvenu uit Rwanda: „Ik ben nu manager bij Nyagatare melkveehoudersunie, met 15 zuivelcoöperaties en 16 melkcollectiepunten als leden en leveranciers.”

8

Agriterra maakt coöperaties ‘climate clever’

Ook in opkomende economiën wordt de klimaatverandering gevoeld. Agriterra helpt coöperaties om hierop in te spelen.

2

Externe experts in het bestuur in Ethiopië

Alle unies in Ethiopië hebben boeren in het bestuur. Externe experts kunnen ondersteunen bij het nemen van beslissingen. Maar dat is men niet gewend.

4

„Als coöperaties niet willen, wordt het geen succes”

Medewerkers Niek Thijssen en Frank van Dorsten gingen dit voorjaar met pensioen. Zij zagen hoe coöperaties zich ontwikkelen.

5

„Coöperaties in Nepal waarderen praktisch advies”

Sajena Dwa, bedrijfsadviseur voor Agriterra in Nepal, is enthousiast over de inzet van Agripoolers. „Zij nemen de kennis over landbouw mee.”

7

Vrouwen in de veehouderij ‘Climate clever’ opkomende eco

2020 was ongetwijfeld een a-typisch jaar, maar het was ook een jaar van kansen. Eén van die kansen voor de veehoudersorganisatie Fegasacruz in Bolivia was de oprichting van de commissie Vrouw & Bedrijf, als startschot voor integratie van vrouwen in bestuur en besluitvorming van de organisatie.

Het werkgebied van Fegasacruz omvat het Departement Santa Cruz in het oosten van Bolivia. De organisatie bestaat uit 38 lokale afdelingen met ieder tussen de 100 en 200 leden.

In een van oudsher macho sector als de veehouderij hecht de federatie belang aan actieve participatie van vrouwen in de besluitvorming en activiteiten van de organisatie.

Het leiderschapstraject omvat drie stappen: leiderschapstrainingen, delen van kennis en ervaringen en opzet van de commissie Vrouw & Bedrijf.

Om te beginnen organiseerde Fegasacruz met support van Agriterra een online driedaagse workshop over leiderschap, specifiek gericht op vrouwen met bestuurlijke ambities.

Vooraf werden 25 deelnemers verwacht, maar er deden uiteindelijk 50 vrouwen mee. Hieruit bleek dat deze groep nooit eerder de kans had gekregen om op een eigen plek te kunnen uitwisselen en te kunnen leren.

Na deze succesvolle introductie werd de groepsgrootte teruggebracht tot 30, door vrouwen uit te kiezen die passen bij het profiel van toekomstige vertegenwoordigers van de sector.

Tijdens het tweede deel deelden drie succesvolle vrouwelijke bestuurders (Agripoolers), twee Boliviaanse en één uit Spanje, hun ervaringen over het werken in verschillende leidinggevende posities en gaven adviezen om het leerproces van de

deelnemers te verkorten.

Het voorlopige slotstuk van het leiderschapstraject was een besloten, coronaproof evenement met 20 vrouwen waarbij verder werd ingegaan op thema's zoals zelfbeschikking, leiderschapsposities, besluitvormingsprocessen en organisatorische aspecten. Ook werd een actieplan voor de sector opgesteld en werd besloten tot oprichting van de commissie Vrouw & Bedrijf.

Grote stappen zetten

Het managementteam en de directeuren van Fegasacruz zijn zeer tevreden met de resultaten. Zoals de manager zei: „Het is een enorme kans voor de federatie om goede ideeën op te doen en om op de best mogelijke manier de belangen van al onze leden te behartigen.”

Agriterra is vereerd met het vertrouwen dat de federatie in hen heeft gesteld bij het ontwikkelen van deze strategie. “Wanneer de organisaties het belang inzien van diversiteit in leiderschap en er sprake is van een groep vrouwen en mannen die graag vooruit willen in de discussie over perspectieven voor de sector, kan de veehouderij in Santa Cruz grote stappen zetten in haar ontwikkeling”, stelt bedrijfsadviseur Alejandra Bazoberry. Aan Fegasacruz zal het niet liggen. De statuten worden aangepast, zodat de commissie Vrouw en Bedrijf ook in formele zin haar plek heeft in de organisatie.

Wereldwijd zullen veel boeren het herkennen: de klimaatverandering heeft veel impact op de agrarische sector. Extreme droogte en hevige regenval, het wordt steeds moeilijker om je voor te bereiden op die onverwachte veranderingen om uiteindelijk gewoon een goede oogst te hebben. Ook boeren in opkomende economieën zien de uitdagingen alleen maar groter worden.

Die uitdagingen bestaan uit verschillende factoren. Naast het feit dat iedereen de effecten van de klimaatverandering merkt en ook de wereldwijde agrarische sector daar debet aan is, zijn er buiken te vullen en biedt de groeiende populatie de uitdaging om meer te produceren.

Tegelijkertijd zoeken boeren in opkomende economieën naar een stabiel inkomen, waarbij ook vrouwen en jongeren eerlijke kansen moeten krijgen. Neem daarbij het beschermen van biodiversiteit en het verminderen van emissies en vervuiling en je hebt een situatie met omstandigheden waar je u tegen zegt.

Coöperaties en boeren hebben echter de sleutels in handen. Zij kunnen aan beide kanten van het probleem onderdeel zijn van de oplossing: op een duurzame manier zorgen dat mensen genoeg te eten hebben. Agriterra noemt dit ‘climate clever’.

teit, en die van hun leden, op een duurzame manier vergroten.

Maar hoe dan?

Zoals bekend versterkt en ontwikkelt Agriterra coöperaties om ze duurzame toegang te geven tot financiering. Klimaatverandering raakt de boeren en heeft daarmee ook een direct effect op het bedrijfsresultaat van de coöperatie. Het lijkt dan ook niet meer dan logisch om te zorgen dat coöperaties stabiel genoeg zijn om daar mee om te kunnen gaan. Maar hoe kun je dat bereiken, als je kijkt naar de enorme omvang van de uitdaging?

Agriterra wil hieraan bijdragen door het creëren van bewustwording rondom het klimaat bij coöperaties. In opkomende economieën ligt de prioriteit namelijk vaak in eerste instantie ergens anders, maar dat betekent niet dat ze geen last van hebben van klimaatverandering en dat ze niet kun-

Agriterra is in staat om 1 miljoen boeren te ondersteunen bij het duurzaam verhogen van de productiviteit.

Climate clever coöperaties zijn coöperaties die bestand zijn tegen de impact van klimaatverandering, hun eigen negatieve impact minimaliseren en hun productiviteit

bijdragen aan een oplossing. Integendeel. Door het beoordelen van de huidige climate cleverness van coöperaties en boeren wordt inzichtelijk waar de verbe-

Vermeerderaar pootgo

“Zonder Agriterra hadden we ons coöperatieve bedrijfsmodel niet kunnen herstructureren en onze handel in pootaardappelen niet kunnen vergroten. Nu zijn we in slechts één jaar gegroeid van 5 hectare naar 12 hectare en produceren we 12,5 ton per hectare”, aldus Laureen Mwikali Njuguna, manager van de Keniaanse coöperatie Starlight.

In Kenia wordt de aardappelsector gedomineerd door kleine boeren. Een van de kenmerken van deze sector is een inefficiënte productie, resulterend in een lage productiviteit en daardoor lage inkomens voor de kleine boeren. De situatie wordt nog verergerd door een gebrek aan formele marketingstructuren, onvoldoende toegang tot pootgoed van hoge kwaliteit, uitgeputte bodems en klimaatverandering. Door de minimale marges zijn boeren niet in staat om te investeren.

Gecertificeerde pootaardappelen

Onderzoekers schatten dat minder dan 5% van de consumptieaardappeltelers in Kenia toegang heeft tot gecertificeerd pootgoed. Dit komt onder andere door hoge investeringseisen en een strikte regelgeving. Hierdoor gebruikt een zeer groot deel van de boeren gerecycleerd plantmateriaal, wat leidt tot lage opbrengsten, meer plagen en ziekten en uiteindelijk een lagere kwaliteit.

Starlight Potato Cooperative, een boe-

rencoöperatie in de Keniaanse provincie Nakuru, is van plan om een nichemarkt te veroveren in de pootaardappelproductie, een sector die gewoonlijk wordt gedomineerd door particuliere spelers. De coöperatie wil de productie van pootgoed klimaatbestendig maken en productieverhoging realiseren door gecertificeerde pootaardappelen te gebruiken van een goede kwaliteit en vrij van ziekten en plagen.

De coöperatie startte in 2012 als een programma voor vrede en economische wederopbouw na het geweld na de verkiezingen in 2007-2008. Het primaire doel was om vrede te verankeren in een gezamenlijke economische activiteit, die voornamelijk bestond uit de vermeerdering van pootaardappelen. De coöperatie was met haar bedrijfsmodel echter niet in staat om aan de vraag te voldoen.

Dankzij de Agripool-expertise van STET werd een praktisch en schaalbaar model voor pootgoedvermeerdering ontwikkeld dat de totale zaadproductie aanzienlijk

Colofon

Agrimondiaal is een uitgave van Agriterra en verschijnt als bijlage bij de landelijke uitgave van Nieuwe Oogst.

www.agriterra.org
communicatie@agriterra.org

Concept en fotografie: Agriterra
Eindredactie: Nieuwe Oogst
Vormgeving: Nieuwe Oogst
Druk: Rodi Rotatiedruk

M.m.v.: Denise Bood en Gea Helms

Overname is toegestaan na toestemming van Agriterra en onder vermelding van de bron.

© Agriterra
Arnhem, Mei 2021

Zonder samenwerking boeren en tuinders geen verduurzaming

Wereldwijd een beter verdienvermogen voor boeren en tuinders. In Nederland zet ik me sinds mijn aantreden als voorzitter bij LTO Nederland daarvoor in. Mondiaal spelen een aantal essentiële vraagstukken: een groeiende wereldbevolking naar 9 miljard mensen, een veranderend klimaat en het behouden van een sterke agrarische sector. Maar zonder fatsoenlijk inkomen kunnen boeren en tuinders niet vooruit. Het werken aan deze vraagstukken is ingewikkeld, gaat niet vanzelf en kunnen we niet alleen.

In Nederland zetten we ons op dit moment in voor betere samenwerking in de ketens. Inmiddels wordt er vanuit meerdere partijen uit de primaire sector én de rest van de ketens hard gewerkt aan een plan voor dat betere verdienmodel. Om dat te realiseren is er behoefte aan een stabiele, binnenlandse markt waarbij boeren en tuinders een kostprijs-plus ontvangen voor hun gezonde producten van topkwaliteit. Een vergoeding van duurzaamheidsprestaties in de prijs verwerken en een promotie van lokale producten door de retail kan daarbij helpen. Het is goed om te zien dat draagvlak daarvoor vanuit de hele keten groeit.

Het belang van coöperatieve samenwerking is ook het fundament waar Agriterra op bouwt. De mensen van Agriterra zetten zich wereldwijd in voor een sterke boerensector en toekomstgerichte boerenbedrijven die de hongersnood uit de wereld verdrijven, waarbij lokale boeren betere verkoopcijfers en een stabiel inkomen kunnen realiseren.

Dat doet er toe, want boeren en tuinders leveren oplossingen voor de maatschappelijke opgaven waar we samen, in de hele wereld, voor staan. De voedselbehoefte van de in 2025 verwachte wereldbevolking van 9 miljard mensen kan simpelweg niet opgelost worden zonder sterke agrarische sectoren. Maar boeren en tuinders wereldwijd hebben ook te maken met uitdagingen, zoals verdwijnen van landbouwgrond en klimaatverandering. Om ondanks deze uitdagingen toch ervoor te kunnen zorgen dat er gezond en veilig voedsel beschikbaar blijft, werken zij hard en dragen zij innovatieve oplossingen aan.

Voor Agriterra zijn professionele boerencoöperaties cruciaal voor duurzame economische ontwikkeling wereldwijd. Dat blijkt ook keer op keer in Nederland. Zonder de samenwerking van boeren en tuinders geen verduurzaming. Om dit zo te houden is het nodig dat het verdienvermogen van boeren en tuinders wereldwijd structureel versterkt wordt. Op dit vlak is er veel werk aan de winkel. Maar alleen kunnen we het niet. Laat die samenwerking dus onze kracht zijn.

Sjaak van der Tak,
voorzitter Agriterra

coöperaties: nomieën gaan groen

Ngiryi rice cooperative in Rwanda gebruikt composthopen als organische mest.

terpunten liggen en waar de coöperaties een positieve bijdrage kunnen leveren. Agriterra is zo in staat om 1 miljoen boeren te ondersteunen bij het duurzaam verhogen van de productiviteit.

Neem als voorbeeld de Ngiryi rice cooperative in Rwanda, een coöperatie van rijstboeren die investeert in climate clever-oplossingen. Na de Agriterra climate clever check, zijn er veranderingen doorgevoerd op het gebied van afval en energie, water, kennis en bodembescherming.

Er zijn nu composthopen die gebruikt worden als organische mest, het

teveel aan regenwater wordt opgevangen in grote tanks om overstromingen te voorkomen en afvoer te verbeteren, meer boeren krijgen sms-jes met de weersverwachting en in samenwerking met de overheid wordt gekeken naar de inzet van dammen en het bouwen van rijstterrassen op de heuvels.

Door bewust te zijn van de mogelijkheden en die aan te pakken, hebben de boeren een beter antwoord op de complexe uitdaging van klimaatverandering.

Samen met het internationale onderzoeksinstituut 'Alliance of Bioversity

International and CIAT' wil Agriterra haar klimaatinterventies opschalen. In november vorig jaar is een samenwerkingsovereenkomst getekend waarin de twee partijen de handen ineenslaan. Daarmee worden kennis en ervaring van coöperatieve bedrijfsontwikkeling gecombineerd met expertise en praktische tools op het gebied van klimaatverandering en duurzame voedselsystemen.

"Deze combinatie van kennis en ervaring op deze schaal gaat grote impact hebben", zegt Kees Blokland, algemeen directeur van Agriterra.

ed is klaar voor klimaatactie

Starlight-werknemers op een van hun aardappelvelden in Keringet.

verhoogt. Zo krijgen leden toegang tot een goede kwaliteit pootgoed; een belangrijke voorwaarde voor een goede opbrengst.

In het nieuwe bedrijfsmodel levert Starlight een combinatie van diensten aan haar leden. Deze omvatten:

- Teeltadvies via een lokale agronoom
- Toegang voor boeren tot pootgoed van goede kwaliteit, gewas-

beschermingsmiddelen en kunstmest, alles op krediet om een tijdig en correct gebruik te garanderen

- De aanbouw van dammen voor het opvangen van regenwater en druppelirrigatie voor pootaardappeltelers
- Landbouwmechanisatiediensten voor het klaarmaken van het land en om verliezen na de oogst te verminderen

- Linken aan afzetmarkten voor producenten van consumptieaardappelen, voor zowel verwerking als voor directe consumptie.

CRAFT

Om al deze ambities te realiseren, heeft de coöperatie een businessplan ontwikkeld dat voor co-financiering is voorgelegd aan het CRAFT-klimaat project, waarin Agriterra in consortium met SNV, WUR, CGIAR en Rabo Partnerships werkt aan klimaatoplossingen voor de agrarische sector in Kenia, Uganda en Tanzania. Door middel van training, advies en uitwisseling worden coöperaties met ambitie en marktpotentieel begeleid bij de ontwikkeling en implementatie van klimaatoplossingen.

Het pilotproject is succesvol verlopen en belooft positieve resultaten bij een volledige uitrol. Door de groei van 8 naar 12 ton per hectare, zien de boeren dat ze inderdaad een beter inkomen kunnen verdienen met de teelt van pootgoedaardappelen. Met een hoger rendement willen en kunnen boeren meer investeren in hun bedrijf. Deze kleine stappen bewijzen dat coöperaties praktische oplossingen kunnen bieden waar de boeren en het klimaat beter van worden.

Externe experts in het bestuur

Wat doe je als coöperatieve unies zo succesvol zijn dat het eigenlijk tijd is voor een volgende stap in hun bedrijfsontwikkeling? In Ethiopië wordt gekeken naar het toevoegen van externe experts aan het ledenbestuur om zo van nog meer toegevoegde waarde te zijn voor de lokale boeren.

Dit is een geheel nieuw concept in Ethiopië en logischerwijs roept dat vragen op: hebben de experts wel dezelfde belangen voor de boeren voor ogen? Blijven de boeren wel de leiding houden? Agriterra en Agripool-experts organiseerden verkennende workshops om te zien wat het draagvlak is, om te informeren en om te kijken naar de mogelijkheden. Bedrijfsadviseurs Habtamu Mekonnen en Hailat Berhane hebben met dit beleidstraject als doel om dit nieuwe idee langzaam te introduceren en via pilots te kijken of het past binnen de Ethiopische context. Maar het kost tijd om mensen mee te krijgen: "Het is belangrijk dat vooral de leden de toegevoegde waarde zien", aldus Agripool-expert Jack Goossens, voorzitter van Royal FloraHolland. "Als je dit top-down implementeert, is er een kleine kans dat dit een succes wordt."

Waarom externe experts?

Alle unies, ook grote unies met bijvoorbeeld 100.000 leden, hebben boeren in het bestuur. Zij nemen beslissingen over de bedrijfsvoering en dienstverlening aan de leden.

Als lid van het bestuur van een grote unie gaan de beslissingen over zaken als de aanschaf van nieuwe machines of over investering in een nieuwe fabriek. Dit zijn dusdanig grote beslissingen dat die zonder juiste achtergrond lastig zijn om te nemen. Externe experts, bijvoorbeeld

met een financieel of HR-profiel of met kennis van een specifieke markt, kunnen met hun kennis en ervaring het bestuur ondersteunen bij het runnen van de coöperatie.

Online training

Tijdens de online workshops gaven Mekonnen, Goossens en Stan Steeghs, senior coöperatie-adviseur van de NCR, theoretische en praktische presentaties aan een gevarieerde groep van overheidsfunctionarissen, leden van verschillende coöperatieve unies, onderzoekers en andere vertegenwoordigers van de sector. "De Raad van Commissarissen van Royal FloraHolland kijkt niet alleen naar diversiteit in expertise, maar

Externe experts kunnen met hun kennis en ervaring boeren ondersteunen bij het runnen van een grote organisatie

ook in leeftijd, karakter, enzovoort", legt Goossens uit. "Ik hoop dat de Ethiopische sector geïnspireerd is geraakt om dit door te voeren naar hun lokale situatie."

Het is belangrijk dat overheidsfunctionarissen vanaf het begin worden mee-

genomen in het proces, omdat bepaalde regelgeving moet worden aangepast als er externe experts worden aangenomen. Tijdens de workshops bleken de vertegenwoordigers van de unies positief kritisch tegenover de ideeën te staan en over dezelfde uitdagingen na te denken als Agriterra.

Uitdagingen

Er spelen in Ethiopië andere uitdagingen dan in Nederland. De leden van een bestuur doen hun taken veelal onbezoldigd. Een verschillende financiële beloning voor het bestuur en externe experts

zou effect kunnen hebben op de motivatie van de leden. Dat is iets voor overheidsfunctionarissen om in overweging te nemen in de regelgeving.

En welke structuur zou de unie moeten aanhouden? "Mijn advies is om de externe experts te behandelen als volwaardige leden van het bestuur, niet als een apart orgaan, om zo de samenwerking tussen alle leden van het bestuur te optimaliseren", aldus Goossens.

Inmiddels zijn de voorbereidingen getroffen en zijn vier unies gestart met het werven van externe experts voor hun bestuur.

Deelnemers aan de online training.

Veerkracht bij Thang Binh-coöperatie

De fluctuerende suikerrijzen, vooral in de periode 2018-2019, brachten veel suikerrietcoöperaties in Vietnam in moeilijkheden. Coöperatie Thang Binh gooide het over een andere boeg en richtte zich op de productie van rijst.

Thang Binh, een coöperatie in Dak Lak in de centrale hooglanden van Vietnam, werd in 2018 klant van Agriterra en heeft sindsdien vele andere coöperaties met ondernemingsgeest ontmoet en ervaren

gen met hen uitgewisseld. Ondanks de sterke afhankelijkheid van suikerriet als belangrijkste bron van inkomsten, besloot Thang Binh zich na een haalbaarheidsstudie te focussen op

rijst als product met meer marktpotentieel. Aan de hand van een door Agriterra gegeven training over strategieontwikkeling en bedrijfsplanning werd een bedrijfsplan voor de vermarkting van premium rijst gemaakt.

Feedback van de trainers en van collega-coöperaties, marketingtraining en een uitwisselingsbezoek aan een biologische rijstcoöperatie in de regio, gaven Thang Binh de overtuiging om het plan in de praktijk te willen brengen. De Raad van Bestuur gaf een presentatie, overtuigde hiermee de leden en kreeg hun steun. Nadat men had gehoord dat de ST25-rijstvariëteit de 'World's Best Rice 2019 Award' in Manilla had gewonnen, ging een team van Thang Binh onmiddellijk

extra personeel lukte het uiteindelijk om de installatie op tijd af te ronden. Eind 2020 werd het lokale keurmerk, Vietnam Good Agricultural Practices (Vietgap) voor de rijst verkregen, werd het ontwerp voor de verpakking gemaakt, ging de website de lucht in en werden de sociale media in stelling gebracht voor de lancering van het nieuwe rijstmerk.

Veel waardering

Inmiddels wordt de kwaliteit van de rijst door klanten zeer gewaardeerd om de geweldige smaak en geur. De rijstproducten onder de merknaam 'HTB' bereiken veel regio's in Vietnam en de leden van Thang Binh beginnen de voordelen te zien van de nieuwe koers van de coöperatie.

"Agriterra gaf inspiratie en zin in ondernemerschap. Dat heeft echt het verschil gemaakt."

naar het Mekong-deltasgebied van Vietnam om deze variëteit aan te kopen. Ze bezochten ook Nam Nha, bekend als dé autoriteit op het gebied van het drogen van rijst, om een contract te ondertekenen voor de installatie van een droogfaciliteit.

De start was echter niet eenvoudig. De Covid-19-crisis veroorzaakte enige vertraging, maar met steun van Agriterra riep Thang Binh de hulp in van de pas opgerichte jongerenraad en door de inzet van

"Agriterra heeft ons goede training en advies gegeven voor de ontwikkeling en uitvoering van ons nieuwe bedrijfsplan. Maar de belangrijkste bijdrage was de inspiratie en de zin in ondernemerschap. Dat heeft echt het verschil gemaakt. We hebben nog veel plannen, zoals de afzetmarkt vergroten, verder investeren in de verwerking en de kwaliteit van producten verbeteren", aldus Vo Van Son, voorzitter van de Raad van Bestuur van Thang Binh.

De rijstproducten van Thang Binh onder de merknaam 'HTB' bereiken veel regio's in Vietnam.

„Het huidige Agriterra maakt gebruik van het vroegere Agriterra”

Niek Thijssen en Frank van Dorsten zijn de eerste twee medewerkers in de geschiedenis van Agriterra die met pensioen gaan. In maart en april 2021 hadden zij hun laatste werkdag.

Als agrarisch socioloog met twee jaar accountantskantoorervaring solliciteerde Van Dorsten in 2000 bij Agriterra op de functie van relatiebeheerder Afrika. Hij had veel ervaring met werken in dat continent. Zo zat hij voor ILO zeven jaar in Burkina Faso en Niger en voor MDF was hij drie jaar betrokken bij een kredietfonds in Mali.

Van Dorsten werd aangenomen en kreeg de projecten in Burkina Faso, Senegal en Oeganda onder zijn hoede. Kees Blokland vertelde hem dat de boekhouding vaak een zwak punt was bij de boerenorganisaties waar Agriterra mee werkte. Van Dorsten ontwikkelde daarom in zijn eerste jaar een opzet voor workshops met als doel om het financieel beheer van boerenorganisaties op orde te krijgen. Daarnaast was zijn takenpakket divers.

Projectfinanciering

„We deden projectfinanciering inclusief advies. Organisaties konden een plan indienen en wij bespraken dat dan en keken wat er naast financiering nodig was op het gebied van kennis. Maar als relatiebeheerders werden we geconfronteerd met financiële zaken en de meer financiële mensen werden geconfronteerd met inhoudelijke problematiek. Projectfinanciering en advies werd daarom op een gegeven moment opgesplitst in twee verschillende afdelingen en dat werkte beter.” Van Dorsten voelde zich meer thuis in het financiële en bekleedde achtereenvolgens de functies van hoofd financiering, teammanager lokaal ondernemerschap en senior analist.

„Coöperaties moeten zélf investeren en als zij niet willen, dan wordt het geen succes!”

Ook Thijssen had veel Afrika-ervaring opgedaan in onder andere Niger, Tsjaad en Guinee-Bissau. Eenmaal terug uit Afrika werkte hij acht jaar voor Cordaid. De landbouw bleef echter trekken en dus solliciteerde hij in 2008 op de vacature van relatiebeheerder Grote Meren bij Agriterra. „Wat mij aantrok was het kunnen reizen, het contact kunnen hebben met de mensen in andere landen en de gestructureerde boeren-netwerken.” Agriterra werkte in 2008 op een andere manier dan nu. Thijssen: „We waren destijds gericht op het ondersteunen van

boerenorganisaties en hun leden. Het ging om organisatieontwikkeling. Er was minder aandacht voor bedrijfsontwikkeling. Nu zijn we heel erg coöperatief bezig, maar we kunnen nog steeds profiteren van dat we toen die organisatieontwikkeling hebben gedaan. Zo heb ik bijvoorbeeld nog regelmatig contact met CONAPAC, een netwerk van boerenorganisaties in Congo (Democratische Republiek) dat wij hebben geholpen bij de oprichting. En er zijn heel veel nationale federaties en landbouworganisaties in Afrikaanse landen die er nog steeds toe doen en die zich ons herinneren.”

„Op een gegeven moment kozen we voor het maken van landenteams en kwam het coöperatieve gebeuren centraal te staan. Dat heeft Agriterra succes gebracht. Maar nu we zo gegroeid zijn, hebben we de netwerken en landelijke boerenbonden van toen weer nodig. Het is één boeren community waar we mee werken. Het huidige Agriterra kan gebruik maken van de resultaten van het vroegere Agriterra. Het is belangrijk dat we dat ook hebben opgenomen in ons nieuwe strategische plan.”

Ontwikkelingen coöperaties

Gedurende de jaren hebben coöperaties een enorme ontwikkeling doorgemaakt. Van Dorsten: „Ik zie dat het algemene niveau van coöperaties waar we nu mee werken toeneemt. Dat maakt het voor Agriterra interessant om mee aan de slag te gaan.” Thijssen vult aan: „Deze ontwikkeling is niet alleen dankzij Agriterra, maar we hebben ze wel gepositioneerd.

Ze hebben vaak met meerdere programma's meegelopen en zijn echt vooruitgegaan. Er is veel meer kennis en kunde.” De laatste jaren is er een positieve ontwikkeling volgens Thijssen, omdat ook andere organisaties inmiddels wel door hebben dat als je bereik wilt hebben, je dan met georganiseerde boeren moet werken. „In sommige Afrikaanse landen hadden coöperaties voorheen nog een negatieve klank, maar nu wordt het belang ervan steeds meer ingezien. Als Agriterra hebben we een praktische aanpak. We kijken naar de eigen ambities van

Frank van Dorsten en Niek Thijssen zijn dit voorjaar allebei met pensioen gegaan.

coöperaties en brengen deskundigheid in waar nodig, maar het gaat om hún business en zij moeten zélf investeren. En als zij niet willen, dan wordt het geen succes! Ik ben van mening dat we als Agriterra altijd een goede balans hebben weten te vinden tussen het monitoren en het vrij laten.”

Van Dorsten vult aan: „Monitoring en evaluatie wordt soms als een boekhoudkundige exercitie gezien. Maar dat is niet altijd realistisch. Ik ben voor een vereenvoudiging van definities en we zouden meer in marges en orde van groottes moeten denken.”

Van Dorsten had het in alle vier de functies die hij bij Agriterra uitoefende goed naar de zin. Als senior analist is hij er trots op dat hij elk jaar de goedkeuring kreeg van het ministerie van Buitenlandse Zaken voor zijn rapportages. Thijssen over Van Dorsten: „Frank en zijn collega's maakten heel snel een analyse op business cases en ondersteunden me als ik problemen had bij een coöperatie. Hij heeft een hele goede sociologische kijk op coöperaties en inzicht in welke machtsbelangen er soms spelen.” Van Dorsten: „Nu we werken met nationale bedrijfsadviseurs kunnen we vaak een nog betere inschatting maken van wat er speelt. Zij spreken de taal en kennen de cultuur.”

Thijssen is een echte netwerker en zal vooral het koppelen van kennis missen. „Mijn doel was altijd om ons Agripoolnetwerk in Nederland actief te betrekken bij de problematiek die ik tegenkwam. En dan niet alleen bij een concrete opdracht, maar ook vanuit een grotere visie. Dat bij-

voorbeeld de Nederlandse landbouw kan helpen bij de klimaatproblematiek. Het is niet zo dat we in Nederland alwetend zijn, maar als mensen van hier in de diverse landen komen, zien ze ook weer hoe het daar is.”

Het pionieren vond hij het allerleukste aan zijn functie en in de afgelopen jaren het opzetten van de verschillende landkantoren. „Ook in gebieden waar het niet altijd even makkelijk was, hebben we toch doorgezet. Vooral de laatste vijf jaar was een hele leuke periode.”

Advies

Zowel Van Dorsten als Thijssen hebben tot slot nog een advies aan Agriterra. Van Dorsten: „De balans tussen het analytische werk en de bedrijfsadvisering kan nog beter. Zodat het voor de adviseurs makkelijker wordt om alles bij te houden en de analisten beter toekomen aan het analyseren. De data ondersteunen namelijk onze praktijk. Als je data hebt, dan kun je van daaruit een gericht advies verstrekken.”

„Mijn advies aan Agriterra is om op deze manier door te gaan”, vervolgt Thijssen. „Daarbij geloof ik er heilig in dat samenwerkingen met andere clubs erg belangrijk zijn. We kunnen niet alles alleen doen. Andere organisaties kunnen ook met onze materialen gaan werken, zoals onze My.coop trainingen. Maar veruit het allerbelangrijkste is dat we dicht bij onszelf blijven en ons niet laten verleiden door allerlei programma's. Hoe dichter we bij onze 'core business' blijven, hoe beter het werkt.”

Niek Thijssen tijdens zijn eerste Agriterra-reis in Rwanda.

Frank van Dorsten tijdens een bezoek aan Kenia in 2013.

„Qua zakendoen is Azië net Brabant”

Ger Coenraad: „Ik filmde in mijn bedrijf. Zo zagen deelnemers schoon werken in de praktijk.”

Al vier generaties lang een succesvol slagersbedrijf runnen: dat kan alleen als je met de tijd mee weet te gaan. Ondanks de beperkingen wegens corona kan Ger Coenraad terugkijken op een geslaagde adviesopdracht voor de BCCI, een coöperatieve vleesverwerker met zo'n 6.000 veehouders als lid, op de Filipijnen.

„De slagerij is een prachtig vak. Het is echt een ambacht, maar ook een sector volop in beweging. Je kunt uren bezig zijn met het maken van een prachtige worst, met alle traditionele ingrediënten in de juiste balans. Maar we werken tegelijkertijd ook aan de voedseltransitie. Daarbij moet je onder andere denken aan het ontwikkelen van hybride, deels plantaardige, vleesproducten. Die relevantie hebben slagers overal ter wereld.”

Vanwege corona kon Coenraad de coöperatie op de Filipijnen niet bezoeken en

moest alles virtueel. „Toch ontstond er snel een goede verstandhouding en hebben we veel kennis kunnen overdragen. En het heeft ook voordelen: je steekt extra tijd in de voorbereiding, maar in totaal ben ik zo'n zes en een halve dag hiervoor aan het werk geweest. Daarvoor vlieg je echt niet op en neer naar de Filipijnen!” Er werden vier sessies gehouden via videobelplatform Zoom. Aan bod kwamen HACCP (hygiëne en voedselveiligheid), winkelinrichting, productontwikkeling en kennisontwikkeling binnen

de coöperatie, met een heel praktische insteek. Coenraad: „Bij hygiëne heeft het geen zin om zoals in Nederland over de temperatuur van het vlees te beginnen, die is toch te hoog. Dus bespreek je basic dingen zoals: doe een vuilniszak in de vuilnisbak. Dan blijft de bak zelf tenminste schoon nadat je hem leegt. En desinfecteren doe je met een schone doek, niet met een gebruikte.”

„Bij productontwikkeling gingen we in op het koelen, transporteren en verkopen van het vlees. Om de aandacht vast te houden liet ik alles in het echt zien: we filmde in mijn bedrijf en op de Slagersvakschool. Zo zagen de deelnemers met eigen ogen wat schoon werken inhoudt en dat opleiding echt niet alleen betekent dat je met je neus in de boeken zit. Praktijklessen zijn juist ontzettend belangrijk.”

Voorbeelden en opvolging

Coenraad benadrukt het belang van concrete voorbeelden, het liefst ondersteund met beeldmateriaal. De boodschap komt nu eenmaal beter aan als men met eigen ogen ziet wat de spreker bedoelt en er niet alleen een verhaal wordt verteld.

„Dat wordt al snel belerend en in Azië is men daar in mijn ervaring erg gevoelig voor. Als ik bijvoorbeeld over een paar weken weer contact heb en vraag naar die vuilniszak, dan voelt men zich persoonlijk ter verantwoording geroepen. Daardoor gaan mensen je vervolgens liever uit de weg. Maar als ik een praatje maak over koetjes en kalfjes en of ze lekker gegeten hebben die middag, dan denkt men daarna: 'oh ja, die vuilniszak verwisselen!'”

Wil de boodschap beklijven dan is opvolging dus belangrijk, concludeerde Coenraad samen met de Agriterra-bedrijfsadviseurs Maik Voets en Richard van der Maden. „Daarvoor is virtueel contact dan

juist ook weer perfect. Daarmee kun je je tijdsinspanning over het jaar uitspreiden, waardoor je veel meer impact krijgt dan tijdens een kort werkbezoek een dosis kennis achterlaten die vervolgens weer wegzakt.”

„Ik mis wel het persoonlijke aspect”, zegt Coenraad. „Zakendoen gaat indirect, daarvoor moet je elkaar idealiter in de ogen kijken, iets gaan eten als je iets voor elkaar wilt krijgen. Dat gaat zo in Azië, maar ook in Nederland, in het zuiden nog meer, gaat het om de relatie. Wat dat betreft is Azië net Brabant!”

Worstenmakerij

Coenraad vertelt enthousiast en gedetailleerd over de worstenmakerij die hij ook nog runt. Veel aandacht is nodig voor het bereiken van precies de juiste samenstelling van verschillende soorten vlees, kruiden en de darm waarin de worst wordt bereid. Na een eerste droogproces worden bacteriën toegevoegd en moet het vlees 33 dagen fermenteren. Tegen het einde daarvan verschijnt het mooie witte laagje, daalt de zuurgraad en is de fermentatie voltooid: de worst is klaar.

Dit is een mooie metafoor voor het verder brengen van de coöperatieve slachterij: met veel zorg met elkaar de juiste 'ingrediënten' kiezen, voldoende tijd nemen voor verandering en naar elkaar uitspreken welke meetbare resultaten men wil zien, moet leiden tot een betere afzetmarkt en meer bestaanszekerheid voor de bijna 6.000 leden-veeouders van de coöperatie.

Coenraad: „Te zijner tijd kunnen we nog een uitwisseling organiseren om jonge Filipino's meer te leren over het slagersvak. De Slagersvakschool wil dat best faciliteren; het is altijd mooi om te laten zien hoeveel professionaliteit én toekomst er in het vak zit.”

Nederlandse gewassen exporteren

Wat als Agripoolers naast het geven van trainingen en advies de dienstverlening zouden kunnen uitbreiden? Rwanda laat twee projecten zien waarin naast het geven van advies, het exporteren van Nederlandse gewassen een deel van de beste oplossing is. Deze gewassen groeien zeer waarschijnlijk in Rwanda beter dan lokale varianten.

Agripooler Jan Robben van Flevo Berry B.V. vertelde in de vorige Agrimondiaal over de 5.000 aardbeienplanten van twee rassen die hij vanuit Nederland naar Rwanda liet komen. Het ras Bravura bleek het beste te groeien onder de Rwandese omstandigheden. Er zijn daarna 70.000 Bravura-plantjes geëxporteerd naar Rwanda door Henselmans. De eerste oogst hiervan was in april.

Het geeft de Rwandese bevolking de kans om in plaats van import-aardbeien, hun eigen aardbeien te eten of te gebruiken voor sap. Bovendien is de vraag op dit moment groter dan het aanbod. Het heeft daarom een direct effect op de gezondheid van de bevolking én op de financiële stabiliteit van het land. Rwanda importeert nu de meeste producten en exporteert nauwelijks, en dit levert een negatieve balans op.

Na het voorlopige succes met de aardbeien, is hetzelfde concept toegepast op appels. Het Ministry of Agriculture and Animal Resources en de National Agricultural Export Board hebben Agriterra

gevraagd om ondersteuning bij de ontwikkeling van de appelproductie in Rwanda. Ook appels worden vooral geïmporteerd. De overheid wil daarom investeren in eigen appelproductie.

Agripooler en LLTB-lid Jan Veltmans van Veltmans Boomkwekerijen ging na welk ras het beste zou groeien en de meeste opbrengst zou hebben. Er zijn nu vier rassen geïmporteerd vanuit Nederland: Gala, Red Delicious, Golden Delicious en Granny Smith.

Tweeduizend bomen van Fleuren B.V. zijn als proef geplant bij vier coöperaties in twee regio's in Rwanda. Over twee jaar worden de eerste appels geoogst en wordt duidelijk welk ras het beste gedijt in Rwanda. De bomen geven daarna 10 tot 15 jaar appels. In deze eerste twee jaar geeft Veltmans trainingen en advies over hoe om te gaan met de bomen om een zo hoog mogelijke productie te krijgen.

Een nieuwe manier van werken?

De samenwerking met het ministerie gaf bij deze twee projecten een opening om

Kennisoverdracht blijft ook na de levering van de gewassen belangrijk

het werk uit te breiden met de levering van plantmateriaal. Heeft dit ook toekomst voor andere projecten? Volgens Jean Remy Muramira, bedrijfsadviseur van Agriterra in Rwanda, wel: „Het is een duurzame, langetermijnoplossing. We gaven advies over hoe de situatie verbeterd kon worden, maar ook een tastbare oplossing, waardoor we de situatie concreet hebben aangepakt.” Kennisoverdracht blijft ook na de levering van de gewassen belangrijk, stelt Muramira: „Je kunt de gewassen wel aanleveren,

maar als er daarna niet goed mee wordt gewerkt, hebben ze er nog niks aan.”

Voor aardbeien en appels heeft Agriterra Rwanda een importvergunning van de overheid maar voor aardappels helaas niet, vanwege huidige regelgeving. Aan de toestemming voor het introduceren van buitenlandse pootaardappelrassen gaat een streng, meerjarig traject vooraf, dus dit maakt het erg risicovol. Ze hopen in Rwanda echter dat het succes van de huidige twee projecten inspiratie is voor volgende projecten.

„Ik heb zelf ervaren hoe coöperaties praktisch advies waarderen”

Sajena Dwa, bedrijfsadviseur voor Agriterra in Nepal, richt zich onder andere op personeelszaken.

In Nepal zijn er op het moment van dit interview geen COVID-19 restricties meer. Iedereen mag vrij reizen door het land. Toch blijft Sajena Dwa, onlangs moeder geworden en al vier jaar bedrijfsadviseur voor Agriterra, nog voorzichtig en vermijdt ze zoveel mogelijk openbare gelegenheden.

Voor haar studie MBA Finance mocht Dwa in 2015 een Nederlandse Agripooler van FrieslandCampina begeleiden gedurende een vijfdaagse opdracht. Ze raakte diep onder de indruk van het grote effect dat het advies van een Agripooler in zo'n korte tijd had op de coöperatie.

Toen Agriterra in 2016 een lokaal kantoor opende in Nepal, solliciteerde ze direct. Inmiddels bestaat Team Nepal uit vijf bedrijfsadviseurs. Dwa richt zich onder andere op personeelszaken. „Ik heb intensief contact met mijn collega's uit Nepal, maar ook met collega's uit andere landen, boeren, bestuursleden van coöperaties en Agripoolers. Al die mensen hebben weer een andere achtergrond, een ander verhaal en andere ideeën. Juist dat maakt het werken voor Agriterra erg interessant.”

Agripoolers

Dwa is enthousiast over de inzet van Agripoolers. „Ik heb geen achtergrond in de landbouw, maar de kennis op dat gebied komt van de Agripool-expert. De bedrijfsadviseurs zijn meer van het organiseren en ervoor zorgen dat het juiste advies bij de coöperatie terechtkomt. En ik heb zelf ervaren hoe de coöperaties dat praktische advies waarderen. Af en toe worden

er ook lokale Agripoolers ingezet, bijvoorbeeld bij zaken waarbij kennis nodig is van overheidsregels of welke belastingen er in Nepal gelden. We hebben nu ook te maken gehad met online adviesopdrachten. In bepaalde gevallen is dit mogelijk met een goede voorbereiding, maar veel coöperaties in Nepal hebben geen toegang tot stabiel internet en dat maakt het soms lastig.”

„In de toekomst willen we ons bereik en onze impact vergroten.”

Agriterra heeft nu 15 klanten in Nepal: twee nationale landbouwfederaties, drie districtslandbouwfederaties en de rest coöperaties. In totaal zijn er 45.000 coöperaties in Nepal, waarvan 37% op het gebied van landbouw.

Boeren worden lid om toegang te krijgen tot grondstoffen en diensten en vooral omdat een coöperatie vaak een betere prijs biedt voor hun producten. Tijdens COVID-19 waren in de detailhandels geen grondstoffen zoals zaaizaad en kunstmest beschikbaar. De overheid leverde dit wel aan de coöperaties en daar profiteerden de leden dus van. Desondanks geeft

Dwa aan dat veel boeren wel lid zijn, maar zich verder niet betrokken of verantwoordelijk voelen.

Wat personeelszaken betreft, hebben de coöperaties volgens Dwa te maken met een aantal problemen. „Veel werknemers zien coöperaties als een opstapje, met een groot verloop van personeel als gevolg. Als ze genoeg ervaring hebben opgedaan, vertrekken ze weer. Aan de andere kant staan sommige coöperaties ook niet echt open voor veranderingen en dat maakt het niet aantrekkelijk om daar te werken. Zo zijn er coöperaties waar bestuursleden worden gekozen op basis van hun politieke achtergrond of bereik en niet op basis van hun kwaliteiten.” Andere problemen zijn de trek van het platteland naar de stad en de fragmentatie van de landbouwgrond.

Vrouwen en jeugd

Bijna 60% van de leden is vrouw en de overheid in Nepal heeft als regel dat 30% van de bestuursleden vrouw moet zijn. Dat is zo, maar vaak zijn het er ook niet meer. Verder zijn er bijna geen jongeren in de diverse besturen. Werken in de landbouw wordt wel weer populairder. Dwa: „We zien steeds meer commerciële landbouw. Jongeren investeren meer in moderne technologieën en ook gebruiken ze sociale media voor hun marketing.” Dwa ziet volop mogelijkheden voor coöperaties. „Consumenten zijn zich steeds beter bewust van waar hun voedsel vandaan komt. Coöperaties kunnen laten zien hoe hun waardeketen in elkaar zit. En het

Nepal in cijfers

Hoofdstad: Kathmandu
Regeringsvorm: Federale republiek
Oppervlakte: 147.181 km² (2,8% water)
Aantal inwoners: 30.327.877 (2020)

Een groot gedeelte van Nepal is bergachtig. Van de veertien bergen in de wereld boven 8000 meter liggen er acht in Nepal, waaronder de hoogste berg ter wereld, de Mount Everest. Ongeveer 20% van de oppervlakte van Nepal is bruikbaar voor de landbouw. Nepal kent drie zones: het laagland in het zuiden, heuvels en lage bergen in het centrum en de Himalaya in het noorden. Ongeveer 60% van de populatie werkt in de landbouw. Maar de bijdrage aan het BBP is slechts 27,7%. De voornaamste landbouwproducten zijn rijst, maïs, tarwe en gerst. De voornaamste handelsproducten zijn suikerriet, aardappelen, oliezaden, jute en tabak.

vertrouwen van de leden in de coöperatie neemt de laatste jaren flink toe.” Ook de overheid ziet het als haar taak om coöperaties te professionaliseren. „Mensen mogen binnenkort voor de wet nog maar van één coöperatie lid zijn. Hierdoor verlaagt het aantal coöperaties, zodat in de toekomst alleen de sterkste overblijven.” De ambitie van Agriterra is om bekend te staan als dé expert op het gebied van landbouwcoöperaties in Nepal. „We worden steeds vaker uitgenodigd om advies te geven bij coöperatieve zaken, ook door het ministerie. We kunnen veel succesverhalen vertellen over de klanten waarmee we samenwerken. Zo hebben we twee klanten die het inmiddels zo goed doen dat ze uitwisselingen hebben met andere coöperaties, waarbij ze laten zien wat ze bereikt hebben”, zegt Dwa.

„In de toekomst willen we ons bereik en onze impact vergroten. Bijvoorbeeld door onze krachten te bundelen met andere organisaties. Hiervoor is ook een speciaal programma opgericht: het Nepalese Cooperative Development Partnership Programme, waarin de belangrijkste partijen voor ontwikkeling van de coöperatieve sector in Nepal bij elkaar komen om samen op te trekken in het versterken van deze zo belangrijke sector voor de economische ontwikkeling van Nepal.”

Hogere inkomsten door zuivelverwerkingsfabriek

Shree Dumarwana Milk Producer Cooperative Limited (SDMPCL) is een goed voorbeeld van een coöperatie die Agriterra's advies over het belang van opbouw van ledenvermogen ter harte genomen heeft. SDMPCL, in het centrale zuiden van Nepal, werd opgericht om waarde toe te voegen aan de melk van kleine boeren. Agriterra werkt sinds 2017 samen met deze coöperatie. Het aandelenkapitaal van SDMPCL is in 5 jaar bijna verdrievoudigd. Dit komt doordat de coöperatie sinds het derde kwartaal van 2018 steeds 1 NPR (Nepalese Roepie) in minde-

ring bracht op elke liter melk die de boeren aanleverden. Zo leverden de boeren iedere keer een kleine bijdrage aan de coöperatie. SDMPCL investeerde het toegenomen aandelenkapitaal in een zuivelverwerkingsfabriek (foto). De coöperatie kreeg hiervoor ook een subsidie van de overheid en gebruikte het ledenkapitaal als eigen bijdrage. De fabriek kan dagelijks 12.000 liter melk verwerken. Momenteel wordt 50% van de capaciteit gebruikt om waarde toe te voegen aan de melk die de leden leveren. De coöperatie produceert nu gepasteuriseerde

melk, yoghurt, paneer (kwark), boter en ghee. De omzet van de coöperatie is na de bouw van de fabriek gestegen met maar liefst 32 miljoen NPR (ongeveer 231.000 euro) ten opzichte van de omzet van 1,9 miljoen euro in het jaar daarvoor. Via een online Agripool-opdracht ondersteunde Agriterra de coöperatie bij haar financiële planning. SDMPCL wil de komende jaren alle door haar leden geproduceerde melk (12.000 liter) verwerken en op de markt te brengen. Agriterra Nepal begeleidt de coöperatie in het realiseren van die ambitie.

Succesvol 'Jobs, jobs, jobs-programma'

In veel Afrikaanse landen is het voor pas afgestudeerden moeilijk om een baan te vinden. Agriterra ontwikkelde het programma 'Jobs, jobs, jobs', waarbij in tien Afrikaanse landen ambitieuze jongeren de kans kregen om werkervaring op te doen bij coöperaties die samenwerken met Agriterra.

Agriterra financierde een deel van de salariskosten van de coöperaties die aan het programma deelnamen en begeleidde de jongeren én de coöperaties bij de ontwikkeling, de uitvoering en de evaluatie van hun persoonlijk ontwikkelingsplan. Het programma startte in

2019 en inmiddels zijn er 360 nieuwe banen gecreëerd bij coöperaties op het platteland.

Veel voordelen

Voor veel coöperaties is het 'Jobs, jobs, jobs'-programma een kans om hun

bedrijfsvoering en dienstverlening aan leden op een hoger plan te brengen en daardoor professioneler en zakelijker te worden. Door middel van hun kritische blik worden de zwakke plekken van een coöperatie zichtbaar en daarvoor dragen ze oplossingen aan, met als resultaat hogere opbrengsten, lager personeelsverloop en een duidelijke afstemming tussen bestuur en directie. Dit leidt tot stijgende productvolumes en betere kwaliteit.

Het programma stelt de jonge werknemers in staat om werkervaring op te doen en daarbij ook gecoacht te worden.

Naast een directe bijdrage aan de werkgelegenheid op het platteland, geeft het 'Jobs, jobs, jobs'-programma de carrière van de jongeren een kick-start en maken ze kennis met coöperatieve bedrijven en de landbouw.

"Ik kon laten zien wat mijn capaciteiten zijn en ik leerde hoe het was om de verantwoordelijkheid te dragen voor iets. Daarnaast deed ik allerlei vaardigheden op die ik als agronoom in de toekomst goed kan gebruiken. Tot slot kwam ik in contact met allerlei mensen, die weer nuttig kunnen zijn voor mijn carriëredoelen."

Uwase Anisie uit Rwanda

ENKELE INTERESSANTE FEITEN UIT ETHIOPIË:

- Meer dan 60 coöperaties deden mee aan het 'Jobs, jobs, jobs'-programma. Om de coöperaties te versterken en te professionaliseren, werden 87 banen gecreëerd voor jonge professionals. Zij worden de schakel tussen de boeren en de coöperatieve unie.
- Het operationele proces van de coöperaties is aanzienlijk verbeterd. Dit zie je onder andere aan hun financieel beheer, de kwaliteit en kwantiteit van het product dat ze leveren, de winst die ze maken en de verbeterde service die ze bieden aan leden.
- *"Het 'jobs-programma' maakte het voor ons mogelijk om jonge professionals aan te nemen. Dit was voor onze unie van grote toegevoegde waarde. Het is fantastisch om te zien hoe het financieel management van veel coöperaties is verbeterd."* Mr. Aregawi Gebretsadik, Manager Seyemti Union
- De kwaliteit en kwantiteit van de producten die de unies bij de coöperaties kopen, is verbeterd. Hierdoor is ook de relatie tussen de boeren, coöperaties en unies verbeterd.
- 82 procent van de unies en coöperatieve comités die deelnamen aan de evaluatie, is bereid om het salaris van de jonge professionals te blijven betalen. Ook na beëindiging van de subsidie.

Raphael Osei-Bonsu uit Ghana, accountant bij Offinso fine flavor cocoa cooperative society

"Het was een geweldige ervaring! Door mijn werk kan ik mijzelf en mijn gezin onderhouden. Ik heb kennis opgedaan in het werken met boeren en andere professionals. Ik heb ook veel geleerd van de verschillende trainingen en workshops."

Niyonzima Yvan Bienvenu uit Rwanda, manager Nyagatare

"Door het Jobs-programma groeide mijn zelfvertrouwen en heb ik veel geleerd, zoals managementvaardigheden en leiderschap. Nu ben ik manager bij Nyagatare melkveehoudersunie, met 15 zuivelcoöperaties en 16 melkcollectiepunten als leden & leveranciers."

Beatrice Mgeni uit Tanzania, agronoom bij Wino SACCOS

"Door dit programma heb ik een inkomen. Ik ben blij met mijn werk en onze leden zijn blij met onze aanwezigheid."

Jacob Ainemukama uit Oeganda, extension officer RUKAKA Dairy Cooperative

"Jobs, jobs, jobs heeft me niet alleen veel kennis opgeleverd over de melkveehouderij, maar het is ook een opstap geweest om kennis te maken met verschillende experts en andere leden van de coöperatie. Met hen heb ik ideeën uitgewisseld over hoe we de zuivelsector in het zuidwesten van Oeganda kunnen verbeteren."